

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 25.5.2005
KOM(2005) 217 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės

1. ĮVADAS

2004 m. gruodžio 22 d. Komisija patvirtino Tarybai ir Europos Parlamentui skirtą komunikatą „Europos valdymo strategijos fiskalinės statistikos srityje link“. Šiame komunikate pateikiama nuosekli Europos Sąjungos fiskalinės statistikos valdymo stiprinimo strategija, veikiant trimis kryptimis: teisinio pagrindo kūrimo, atitinkamų Komisijos tarnybų veiklos pajėgumų gerinimo ir statistikos tarnybų institucinės struktūros minimalių Europos standartų nustatymo. 2005 m. vasario 17 d. Taryba (EKOFIN) pritarė šiai bendrai strategijai, o ypač jau vykdomiems Europos standartų kodekso statistikos institucijoms rengimo darbams.

Siekdama įgyvendinti šią strategiją Komisija pateikė pasiūlymą dėl Tarybos reglamento iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 3605/93 dėl statistinių duomenų kokybės, taikant perviršinio deficito procedūrą¹. Komisija priėmė šį pasiūlymą 2005 m. kovo 2 d. ir šiuo metu jį svarsto teisės aktus leidžianti institucija. Pasiūlymas sustiprina ir patikslina Eurostato, kaip statistikos institucijos, vaidmenį statistinių duomenų, susijusių su perviršinio deficito procedūra, kontekste. Reglamento, ir visų pirma numatytų nuodugnaus patikrinimo vizitų, įgyvendinimo praktiniai aspektai bus detalizuoti patvirtinus Reglamentą.

Komisija, kartu su padidintu dabartinių žinių mobilizavimu, kaip tai yra nurodyta pasiūlyme dėl reglamento, jau padėjo vykdyti keletą priemonių, susijusių su Komisijos tarnybų veiklos pajėgumų didinimu. Pavyzdžiui, Eurostate buvo sukurtas naujas padalinys, specialiai skirtas ekonominių ir fiskalinių sąskaitų tvirtinimui. Be to, Eurostatas perskirstė savo personalą siekdamas sustiprinti veiklos sritis, susijusias su ekonominių ir fiskalinių sąskaitų tvirtinimu.

Šis komunikatas dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės, įskaitant ir jį lydinčią Komisijos rekomendaciją, atitinka trečiąją Komisijos paskelbtos strategijos veiksmų kryptį. Jis yra atsakymas į 2004 m. birželio 2 d. Tarybos Komisijai pateiktą kvietimą iki 2005 m. birželio pateikti pasiūlymą dėl minimalių Europos standartų vystymo, o taip pat į 2005 m. vasario 17 d. Tarybos kvietimą išplėsti Eurostato nepriklausomumą jam vykdamas savo užduotis. Be jokios abejonės, abu aspektai yra susiję su statistinių duomenų rengimu Bendrijos politikos tikslais.

Europos statistikos sistema, kaip visuma, veikia efektyviai ir pakankamai gerai bei didžiąja dalimi atitinka nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės reikalavimus. Didelis sistemoje veikiančių nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų parengtų ir paskelbtų statistinių duomenų kiekis bei jų įvairovė, apimanti kur kas platesnį, nei fiskalinė sritis, statistinių duomenų ratą ir atitinka griežtus kokybės ir patikimumo reikalavimus.

Šiuo komunikatu pristatomas Europos statistikos praktikos kodeksas, kaip savireguliacinio priemonė, apimanti nacionalinių ir Bendrijos institucijų nepriklausomumo standartus,

¹ KOM(2005) 71

papildomai garantuoja Europos statistikos sistemos veikimą ir geros kokybės bei patikimų statistinių duomenų rengimą. Komunikate taip pat yra pristatomi pasiūlymai, susiję su Kodekso įgyvendinimo stebėseną bei aptariama išorinio patariamojo organo nauda Europos statistikos sistemai. Juo taip pat yra sprendžiama būtinybė nustatyti statistikos prioritetus, visų pirma siekiant sumažinti reguliavimo našta statistinius duomenis teikiantiems respondentams, ir nustatoma visa eilė principų naujam šių prioritetų suderinimui. Galiausiai, į jį yra įtraukta Rekomendacija, kurios tikslas yra skatinti kodekso taikymą tiek valstybėse narėse, tiek Komisijoje patvirtinant jį politiniu lygiu.

2. NACIONALINIŲ IR BENDRIJOS STATISTIKOS INSTITUCIJŲ NEPRIKLAUSOMUMAS, VIENTISUMAS IR ATSKAITOMYBĖ

2.1. Praktikos kodekso pagrindas ir jo paskirtis

Kodeksas yra savireguliacijos priemonė, kadangi jį parengė ir patvirtino pagrindiniai Europos statistinių duomenų rengėjai, tai yra nacionaliniai statistikos institutai. Tiesą sakant, pradinė diskusija dėl principų su valstybėmis narėmis vyko 2004 m. lapkričio 17 d. Statistikos programų komitete (SPK). Vėliau SPK pavedė darbo grupei užduotį baigti rengti pasiūlymą dėl Kodekso, kuriam SPK vienbalsiai pritarė 2005 m. vasario 24 d., tokiu būdu pareikšdamas savo paramą Kodeksui, kaip savireguliacijos priemonei.

Praktikos kodeksą sudaro 15 principų, kurie turi būti taikomi rengiant Bendrijos statistinius duomenis. Jo tikslas yra dvejopas: viena, didinti pasitikėjimą statistikos institucijomis siūlant konkrečias institucines ir organizacines priemones, ir, antra, gerinti jų rengiamų bei platinamų statistinių duomenų kokybę ir patikimumą remiant nuoseklų geriausių tarptautinių statistikos principų, metodų ir praktikos taikymą visose Europos oficialius statistinius duomenis rengiančiose institucijose.

Iš esmės Kodeksas yra atsakymas į 2004 m. birželio 2 d. Tarybos kvietimą ir tam tikrais atžvilgiais viršija jame siūlytus minimalius standartus. Valstybėms narėms turėtų būti pasiūlyta pripažinti Praktikos kodekso svarbą ir imtis priemonių, kad atitinkamos susisijusios institucijos jį tinkamai įgyvendintų, o taip pat populiarinti jį tarp statistinių duomenų naudotojų ir teikėjų. Komisija taip pat ketina užtikrinti, kad šių principų būtų laikomasi ir kiek tai yra susiję su Eurostatu. Ir, galiausiai, šiuo dokumentu yra siūlomos Kodekse įtvirtintų standartų įgyvendinimo stebėjimo ir priežiūros priemonės.

2.2. Kodekso taikymo sritis

Kodekse visų pirma yra sprendžiami klausimai, susiję su oficialių statistinių duomenų rengimu Europos statistikos sistemoje (ESS). ESS reiškia egzistuojančią bendradarbiavimo struktūrą, susidedančią iš Eurostato, nacionalinių statistikos institucijų ir kitų nacionalinių statistikos įstaigų, kiekvienoje valstybėje narėje atsakingų už statistinių duomenų, būtinų Europos Sąjungos veiklos vykdymui, rengimą ir platinimą. Statistiniai duomenys, kuriems taikomas kodeksas, yra duomenys, nurodyti Tarybos reglamente dėl Bendrijos statistikos², t.y. statistiniai duomenys, kuriuos nacionalinės statistikos institucijos ir Eurostatas rengia ir platina laikydamiesi EB sutarties 285 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų. Reikia

² 1997 m. vasario 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos (OL L 52, 1997 22, p. 1).

pabrėžti, kad Kodeksas apima visą Bendrijos lygiu rengiamų statistinių duomenų spektrą, kuris yra kur kas platesnis, nei ekonominių ir statistinių duomenų sfera.

Tačiau taip pat nereikia pamiršti, kad yra kitos institucijos ir organai, veikiantys už ESS ribų, kurie teikia oficialius statistinius duomenis, naudojamus Europos lygiu. Pavyzdžiui, Europos centrinių bankų sistema (ECBS) teikia daug Europos statistinių duomenų ekonomikos ir pinigų srityje. Europos centrinis bankas (ECB) su nacionalinių bankų pagalba renka statistinę informaciją, kuri yra būtina ECBS užduotims vykdyti, tiek iš kompetetingų nacionalinių institucijų, tiek tiesiogiai iš ūkio subjektų. ECB vykdomą statistinės informacijos rinkimą reglamentuoja specialus Tarybos reglamentas³.

Nors į Kodeksą įtraukti standartai yra skirti visoms institucijoms ir įstaigoms, rengiančioms oficialius statistinius duomenis, neatsižvelgiant į tai, ar jos priklauso ESS, jie nedaro jokio poveikio egzistuojančioms taisyklėms, kurios yra susijusios su šiomis institucijomis ir įstaigomis. Nors Kodekso antraštinėje dalyje „Europos statistiniai duomenys“ ir yra numatytas platus spektras duomenų, kuriuos dabartinė teisinė bazė laiko Bendrijos statistiniais duomenimis, tuo pačiu metu jis patvirtina ketinimą turėti Europos mastu taikomus standartus.

2.3. Kodekse įtvirtinti principai

Dokumento struktūra yra paremta 15 principų. Šie principai didele dalimi apima šiuo metu taikomus tarptautinius standartus, tokius kaip Jungtinių Tautų Statistikos komisijos specialioje 1994 m. balandžio 11-15 d. sesijoje priimti Pagrindiniai oficialių statistinių duomenų principai.

Principai yra suskirstyti į tris dalis, atitinkamai reglamentuojančias institucinę aplinką, statistinių duomenų rengimo procesus ir statistinių duomenų platinimą. Taip pat buvo įtrauktas specialistų peržiūros, vykdomos atsižvelgiant į indikatorius, mechanizmas.

2.3.1. Nepriklausomumo principas

Statistikos srityje nepriklausomumas yra vienas pagrindinių veiklos principų. Nuo jo laikymosi priklauso tai, kaip statistikos institucijos veikia rengdamos ir skleisdamos statistinius duomenis.

Mokslinio nepriklausomumo principas yra įtvirtintas Sutartyje (285 straipsnio 2 dalis) ir reiškia statistinių duomenų rengimo proceso objektyvumą. Tarybos reglamento (EB) Nr. 322/97 10 straipsnyje yra numatyta, kad „bešališkumas“ – tai objektyvus ir nepriklausomas būdas Bendrijos statistiniams duomenims rengti, kuriam jokios įtakos nedaro politinės arba kitos interesų turinčios grupės, ypač tuo atveju, kai siekiama nustatyti tikslų pasirenkant tinkamiausius metodus, sąvokas ir metodikas (...).“

Kodeksas išplečia nepriklausomumo principą įvesdamas *profesinio nepriklausomumo sampratą*, kuri taip pat susijusi būtent su statistinių duomenų platinimu ir prieinamumu. Kodeksas taip apibrėžia profesinio nepriklausomumo principą: „*statistikos institucijų profesinis nepriklausomumas nuo kitų politinių, reguliavimo ar administracinių departamentų ir įstaigų, o taip pat nuo privataus sektoriaus subjektų, užtikrina Europos statistinių duomenų patikimumą*“. Šio principo taikymą patvirtinantys požymiai, taip pat taikomi ir Eurostatui, yra

³ 1998 m. lapkričio 23 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2533/98 dėl Europos centrinio banko renkamos statistinės informacijos (OL L 318, 1998 11 27, p. 8).

i) nepriklausomumo elementų detalizavimas įstatyme, ii) statistikos institucijų vadovų statusas ir funkcinės pareigos, įskaitant sprendimų dėl statistikos metodų, standartų ir procedūrų priėmimas, iii) sprendimai dėl statistikos duomenų skelbimo turinio ir laiko, ir iv) statistikos darbų programų skelbimas.

Egzistuojantys teisės aktai tenkina mokslinio nepriklausomumo reikalavimą, t.y. funkcinį reikalavimą rengti aukštos kokybės statistinius duomenis. Papildomų nuostatų dėl profesinio nepriklausomumo įtraukimas į Kodeksą toliau stiprina bendrą nepriklausomumą tuo pat metu atsižvelgdamas į skirtingus teisinius ir administracinius skirtumus tarp valstybių narių, kaip jų politinių ir kultūrinių tradicijų pasireiškimas. Plečiant šį nepriklausomumą tikimasi, kad didės ir visuomenės pasitikėjimas oficialiais statistiniais duomenimis.

2.3.2. Vientisumo ir atskaitomybės klausimai

Vientisumo ir atskaitomybės klausimai iš esmės yra horizontalaus pobūdžio. Jie nesudaro specifinių statistinių principų, tiesiogiai pripažįstamų kodekse. Tačiau vientisumas grindžiamas tokiomis sampratomis, kaip įstatymiškumas, teisėtumas, pagrįstumas ir nešališkumas. Nacionalinių ir bendrijos statistikos institucijų vientisumą ir atskaitomybę stiprina Kodekse numatyti priežiūros mechanizmai, didinantys skaidrumą.

Kodeksas numato kiekvieno atskiro principo stebėsenos rodiklius. Šie indikatoriai apima, pavyzdžiui, išimtinę statistikos įstaigų vadovų atskaitomybę už statistikos duomenų rengimą ir metodologiją (remiantis profesinio nepriklausomumo principu – žr. 1 principą). Išorinių ekspertų pasitelkimas pagrindiniams statistikos rezultatams peržiūrėti (pagal 4 principą), vartotojų apklausos (pagal 11 principą) ir reikalavimas tinkamai atsižvelgti į vartotojų poreikius (pagal 13 principą) yra papildomi vientisumo ir atskaitomybės elementai. Dar daugiau, vientisumą ir atskaitomybę taip pat sustiprina nuodugnaus patikrinimo vizitai, numatyti kaip stebėsenos įsipareigojimų dalis.

2.4. Kodekso įgyvendinimas ir jo įgyvendinimo stebėseną

Komisija patvirtino šią rekomendaciją siekdama sustiprinti savireguliacinį Kodekso poveikį. Siekdama suderinti tokį patvirtinimą su reikalavimais dėl atskaitomybės, Komisija stebės, kaip ESS yra laikomasi Kodekso reikalavimų. Komisija sukurs ataskaitų teikimo sistemą, veikiančią valstybių narių teikiamos informacijos pagrindu. Šiuo tikslu Komisija koordinuos atitinkamų priemonių vystymą, gairių kūrimą ir tarpusavio vertinimą rodiklių pagrindu, tuo pačiu užtikrindama, kad būtų laikomasi proporcingumo principo.

Kodekso įgyvendinimo stebėseną bus palaipsniui įgyvendinama per trejų metų laikotarpį. Pirmaisiais įgyvendinimo metais pradinės savęs įvertinimo ataskaitas pateiks valstybės narės ir Eurostatas. Šios ataskaitos bus perduotos SPK. Be to, valstybės narės bus skatinamos vystyti kai kuriuos metodus ir geriausias praktikas, į kurias turės būti atsižvelgiama vėlesnėse stadijose. Antraisiais įgyvendinimo metais tarpinės savęs įvertinimo ataskaitos bus parengtos laikantis labiau struktūrizuotos formos, laikantis detalesnių Eurostato ir SPK nustatytų gairių, remiantis pirmaisiais metais įgyta patirtimi. Galiausiai, trečiaisiais Kodekso įgyvendinimo metais valstybės narės ir Eurostatas pateiks galutines savęs įvertinimo ataskaitas. Šios ataskaitos bus rengiamos naudojant bendrą formatą ir bus papildytos nuodugnaus patikrinimo vizitų rezultatais, gautais su darbo grupės, sudarytos iš NSI ir galimai išorinių patariamųjų organų atstovų (žr. 2.5 punktą), pagalba. Galiausiai, jie bus perduoti SPK bei galimai minėtam išoriniam patariamajam organui ir paviėšinti. Už statistikos institucijų teikiamų ataskaitų rengimą turi atsakyti statistikos institucijos vadovas.

Atsižvelgiant į bendrą savęs įvertinimo ir nuodugnaus patikrinimo proceso rezultata, Komisija pateiks ataskaitas apie Kodekso įgyvendinimą atitinkamai valstybėse narėse ir Eurostate. Praėjus trims metams po šios rekomendacijos priėmimo ir pasikonsultavus su SPK ir galimai su pirmiau paminėtu patariamuoju organu (žr. toliau esantį 2.5 punktą), Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateiks ataskaitą apie Kodekso įgyvendinimo pažangą ir, kai tai bus būtina, įtrauks atitinkamus pasiūlymus.

2.5. Būtinybė turėti išorinį patariamąjį organą siekiant išplėsti Europos statistikos sistemos nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę

Siekiant pagerinti Europos statistikos sistemos valdymą laikantis Praktikos kodekse nustatytų principų ir šiame Komunikate įtvirtintų nuostatų galėtų būti naudingas išorinis patariamasis organas. Kaip nurodė ECOFIN Taryba, toks organas galėtų padidinti pastangų, kuriomis siekiama sustiprinti nacionalinių institutų, Eurostato ir ESS nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę jiems vykdant uždavinius, susijusius su Bendrijos statistiniais duomenimis, patikimumą.

Toks organas galėtų būti naudingas Komisijai jai įgyvendinant užduotis, numatytas Sutartyje, tame tarpe pagrindinių statistikos principų laikymosi stebėseną, kaip tai yra numatyta EB sutarties 285 straipsnio 2 dalyje bei pakartota Praktikos kodekse. Atitinkamai, šiam organui galima būtų paskirti aktyvų vaidmenį vertinant Kodekso įgyvendinimą ESS, kaip visumoje, o taip pat teikti patarimus dėl statistikos prioritetų laikantis principų, išdėstytų 2.6 dalyje.

Šis išorinis organas turėtų būti sudarytas iš aukštas pareigas užimančių asmenų. Bendras narių skaičius turėtų būti ribojamas iki tokio lygio, kad būtų užtikrintas organo veiksmingumas ir efektyvumas. Vieną organo narių grupę skirtų Taryba, rinkdamasi iš turinčių puikią kvalifikaciją ar interesų statistikos srityje asmenų, atstovaujančių civilinę visuomenę (pvz., mokslinė bendruomenė, verslininkų asociacijos, profesinės sąjungos, kt.), atsižvelgdama į būtinybę užtikrinti, kad įvairios statistikos sritys būtų atitinkamai apimamos. Kiti nariai būtų renkami iš ES institucijų ir organų (Europos Parlamentas, Taryba, Komisija, Europos centrinis bankas, Statistinių programų komitetas) ir būtų jų tiesiogiai skiriami. Pirmininku turėtų būti žinomas, puikiai vertinamas asmuo.

Šiuo metu yra Komitetas, Europos patariamasis komitetas dėl statistinės informacijos ekonominėje ir socialinėje sferose (CEIES)⁴, kuris iš dalies atlieka šį vaidmenį⁵. Toks komitetas, padedantis tiek Tarybai, tiek Komisijai, buvo įsteigtas siekiant sudaryti galimybę vartotojams pranešti apie savo interesus, tokiu būdu užtikrinant, kad būtų atsižvelgiama į vartotojų reikalavimus ir informacijos rengėjų patiriamus kaštus. Nors šis organas įrodė savo naudingumą, jo vaidmuo, įgaliojimai, sudėtis ir darbo tvarka galėtų būti peržiūrėti⁶, tokiu būdu tinkamiausiai prisidedant prie Europos statistinės sistemos tikslų.

⁴ 1991 m. vasario 25 d. Tarybos sprendimas Nr. 91/116/EEB dėl Europos ekonomikos ir socialinės statistinės informacijos patariamojo komiteto įsteigimo (OL L 59, 1991 3 6, p. 21).

⁵ Taip pat yra kitas organas, Statistinių programų komitetas (susidedantis iš valstybių narių statistikos institutų generalinių direktorių), kuris padeda Komisijai bendrai koordinuojant daugiamečių statistines programas ir Komisija su juo reguliariai konsultuojasi daugeliu klausimų (1989 m. birželio 19 d. Tarybos sprendimas 89/382/EEB, Euratomas įsteigiantis Europos Bendrijų statistikos programų komitetą - OL L 181, 1989 6 28, p. 47).

⁶ Bet kokiu atveju būtina reformuoti CEIES, nes tai lemia keletas faktorių, įskaitant Europos Sąjungos plėtrą (dabartinių taisyklių taikymas padarytų CEIES „negalinčiu veikti“), paskutinius pasikeitimus,

Reformuotas CEIES galėtų atlikti svarbų vaidmenį, kuris yra numatytas išoriniam patariamajam organui. Šiuo atveju jo dabartinės pareigos ir atsakomybė, įskaitant nuomonių apie statistikos darbo programas teikimą, būtų išplėstos. Komisija yra pasiruošusi svarstyti CEIES reformą atsižvelgdama į šias nuostatas.

2.6. Naujo statistikos prioritetų derinimo principai

Aukštos kokybės ir patikimiems statistiniams duomenims rengti yra būtina suderinti duomenų poreikius su statistikos institucijoms prieinamais šaltiniais ir respondentams tenkančia našta. Kodekso 9 principas numato, kad statistikos institucijos turėtų iškelti tikslą palapsniui mažinti respondentams tenkančią našta. Visa eilė rodiklių yra nustatyta siekiant užtikrinti, kad respondentams tenkanti duomenų teikimo našta nebūtų pernelyg didelė. Tai visų pirma apima apytikrius skaičiavimus ir skaičius, administracinių šaltinių prieinamumą ar dalinimąsi duomenimis su statistikos institucijomis.

Pajėgumų išlaisvinimas vėliau leistų statistikos institucijoms sutelkti savo pastangas statistinei veiklai, kuri aiškiai yra įvardinama kaip prioritetinė. Iš tiesų, ECOFIN Taryba 2005 m. vasario mėnesį nusprendė, kad „nacionalinių statistikos biurų gebėjimas įgyvendinti aukštus statistikos duomenims keliamus standartus priklauso nuo jų galimybės teikti pirmenybę ES statistiniams reikalavimams. Prioritetų nustatymas šiuo atžvilgiu taip pat turėtų prisidėti prie respondentams tenkančios naštos mažinimo. Dėl šios priežasties, o taip pat kaip tai yra numatyta 2004 m. birželio 2 d. ECOFIN Tarybos išvadose, 2005 m. birželį ministrai ketina tartis dėl Ekonomikos ir finansų komiteto pasiūlymo dėl statistinių prioritetų perskirstymo“.

Prioritetų nustatymas taip pat gali skatinti supaprastinti teisės aktus. Šiuo atveju taip pat reikia prisiminti, kad remiantis valstybių narių pateiktais pasiūlymais dėl ES teisės aktų, kurie galėtų būti supaprastinti, Taryba (Konkurencingumo susirinkimas) 2004 m. lapkritį patvirtino 15 supaprastinimo prioritetų.

Tuo pat metu statistinių prioritetų nustatymas neturėtų sutrukdyti Europos Komisijai siūlyti statistines priemones, būtinas visų kitų Bendrijos veiklų, numatytų Sutartyje, vykdymui. Šiame kontekste Komisija laikosi nuomonės, kad kai kuriuos bendrus principus gali sekti tikslus „pozityvių“ ir „negatyvių“ prioritetų rengiant statistines programas nustatymas.

Pirmoji principų kategorija yra susijusi su vartotojų poreikiais. Europos statistinių duomenų teikiama nauda visų pirma kyla iš jų susiejimo su politikų įgyvendinimu Europos lygiu. Vien tik nacionaliniai poreikiai daugiau nebegali būti priežastimi tęsti statistinių duomenų rengimą Bendrijos lygiu.

Antroji principų kategorija yra susijusi su kaštų nustatymu. Statistinių duomenų rengimo kaštų klausimas yra labai sudėtingas, visus pasiūlymus jo atžvilgiu reikia vertinti itin atsargiai. Daugeliu atvejų įgyvendinimo našta teks valstybėms narėms.

Trečioji kategorija yra susijusi su specifiniais klausimais. Perskirstymo proceso metu reikėtų atsižvelgti į savalaikiškumo ir kokybės suderinamumą: dažnai pasikartojanti informacija turėtų būti nagrinėjama taikant svarbiausias analizes, o tuo tarpu detaliau turėtų būti nagrinėjama rečiau pasikartojanti informacija. Prioritetų teikimo proceso metu taip pat galėtų būti atsižvelgiama į tai, ar galima pagerinti efektyvumą labiau kreipiant dėmesį į Europos

susijusius su ESS veikimu, efektyvesnį visų suinteresuotų asmenų įtraukimą, būtinybę padidinti efektyvumą.

visumą ar, kiek tai yra susiję su duomenimis, kurie yra laikomi mažesniais prioritetais ir kuriems nėra būtina fiskalinė priežiūra, skirstytų, kiek tai yra susiję su pareiga teikti informaciją, valstybes nares į svarbias ir mažiau svarbias visumas.

3. REKOMENDACIJA

3.1. Kodėl rekomendacija?

2004 m. gruodžio Komunikate dėl Europos valdymo strategijos finansinės statistikos srityje buvo paskelbta, kad įvairios galimos teisinės priemonės būtų vertinamos analizuojant klausimą dėl minimalių statistikos institucijų struktūros standartų. Atlikus šį tyrimą, kuris taip pat atskleidė didelę valstybių narių statistinių institucijų struktūrų įvairovę, paaiškėjo, kad šiuo metu dar nėra priimtina teikti teisiškai įpareigojančią teisinę priemonę. Taigi, taip pat atsižvelgdama į statistikos institucijų pasiekimus priimant Kodeksą kaip savireguliacijos priemonę, Komisija mano, kad Rekomendacijos priėmimas šiuo metu yra tinkama ir proporcinga priemonė.

Tačiau tai nenaikina galimybės ateityje numatyti kitą priemonę. Šių pasiekimų ir įgyvendinant Kodeksą įgytos patirties pagrindu Komisija gali svarstyti pasiūlymą dėl teisiškai įpareigojančios priemonės, pavyzdžiui, direktyvos, priėmimo vėliau.

3.2. Rekomendacijos tikslas

Rekomendacija turi du tikslus. Viena, tikslas yra pasiūlyti valstybėms narėms pripažinti Kodekso svarbą ir imtis priemonių, būtinų užtikrinti, kad atitinkamos susijusios institucijos teisingai jį įgyvendintų, o taip pat populiarinti jį tarp statistinių duomenų naudotojų ir duomenų teikėjų. Antra, Komisija imsis atitinkamų veiksmų, visų pirma stebės, kaip yra laikomasi Kodekso Europos statistikos sistemoje.

Be to, Komisija ketina imtis tokių pačių priemonių savo kompetencijos srityje ir išplėsti Eurostato nepriklausomumą jo veiklos įgyvendinime, užtikrinant, kad jis, kaip Bendrijos statistikos institucija, taip pat laikosi Kodekse įtvirtintų standartų. Eurostato nepriklausomumas jam vykdant savo uždavinius formaliai jau yra įtvirtintas. 1997 m. balandžio 21 d. Komisijos sprendimu dėl Eurostato vaidmens rengiant Bendrijos statistinius duomenis⁷ buvo siekiama įgyvendinti aukščiau paminėtą Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 (taip vadinamą „statistikos įstatymą“) Komisijos vidinėje organizacijoje. Šis sprendimas apibrėžia Eurostato, kaip Bendrijos statistikos institucijos, vaidmenį ir pareigas, ir visų pirma techninę autonomiją, kurią turi Eurostatas vykdydamas savo funkcijas. Pagal tą patį dokumentą Eurostatas Komisijoje vykdo koordinatoriaus vaidmenį rengiant statistinius duomenis. Kitas teigiamas Eurostato funkcinės nepriklausomybės aspektas, įtvirtintas teisės aktuose, yra tai, kad Eurostato pareigūnai, palyginus su kitais Komisijos pareigūnais, turi privilegijuotą statusą tuo atžvilgiu, kad jiems vieninteliams yra prieinami konfidencialūs statistiniai duomenys⁸. Kodekso nuostatų įgyvendinimas Eurostate ir priemonės, kurių Komisija gali imtis siekdama supaprastinti ir stebėti jo įgyvendinimą neabejotinai prisidės prie Bendrijos statistikos institucijos nepriklausomumo patikrinimo ir tolimesnės plėtros.

⁷ OL L 112, 1997 4 29, p. 56.

⁸ 1990 m. birželio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EEB) Nr. 1588/90 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai (OL L 151, 1990 6 15, p. 1).

Šios Rekomendacijos tikslas yra skatinti šiame Kodekse numatytų standartų laikymąsi ir rekomenduoti imtis atitinkamų veiksmų siekiant užtikrinti efektyvų šių standartų įgyvendinimą nacionalinėse ir Bendrijos statistikos institucijose.

Be to, Komisija ketina po šios rekomendacijos patvirtinti papildomas priemones, skirtas palengvinti Kodekso įgyvendinimą. Šios priemonės, jei reikia, gali apimti detalius protokolus ar gaires bei išsamesnį suinteresuotų asmenų konsultavimą. Šie veiksmai toliau gerins Europos lygiu teikiamų statistinių duomenų kokybę, tuo pat metu atsižvelgiant į ekonomiškumo reikalavimus bei respondentams tenkančią naštą. Šiuo tikslu pradinės išvados bus apibendrintos kaip Pagrindiniai Europos ekonominiai rodikliai (PEER). Galiausiai, Komisija atsižvelgs į tai, kad Kodekso naudotojai, kuriems yra skiriamas kodeksas, turi turėti galimybę atpažinti statistinę informaciją, parengtą laikantis šio kodekso reikalavimų. Šiuo tikslu Komisija pradės taikyti atitinkamas priemones, kurios leis identifikuoti oficialius Europos statistinius duomenis, tokiu būdu gerinant skaidrumą ir duomenų platinimo kokybę.

IŠVADA

Rekomendacijoje ir pridedamame Kodekse dėmesys skiriamas Europos lygio standartams, siekiant sustiprinti statistikos institucijų nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę. Jie yra atsakymas į Tarybos kvietimą Komisijai pateikti pasiūlymus šioje srityje. Rekomendacija yra kitas Europos statistinių duomenų valdymo gerinimo proceso žingsnis.

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

dėl nacionalinių ir Bendrijos statistikos institucijų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 211 straipsnį,

kadangi:

- (1) Oficialiems statistiniams duomenims demokratinėse visuomenėse tenka svarbus vaidmuo, kadangi jie teikia valdžios institucijoms, ūkio ir socialiniams subjektams bei piliečiams objektyvią ir nešališką informaciją, kurios pagrindu gali būti priimami pagrįsti sprendimai ir atvirai diskutuojama dėl kylančių problemų.
- (2) Kad galėtų tinkamai atlikti šį vaidmenį, oficialūs statistikos duomenys turi būti rengiami ir platinami laikantis bendrų standartų, užtikrinančių nešališkumo, patikimumo, objektyvumo, mokslinio nepriklausomumo, ekonomiškumo ir statistinio konfidencialumo principų įgyvendinimą;
- (3) Tuo pat metu Europos statistiniai duomenys tampa vis svarbesni iš naujo pradėtos įgyvendinti Lisabonos strategijos⁹ ir Integruotų ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairių (2005–2008 m.)¹⁰ įgyvendinimo kontekste; aukštos kokybės statistiniai duomenys taip pat yra reikalingi tam, kad būtų galima stebėti ir peržiūrėti kitas svarbiausias Europos lygiu vykdomas politikas, tokias kaip darnaus vystymosi strategija, bendra imigracijos ir prieglobsčio politika, kt.
- (4) Šiame kontekste specifinis fiskalinių duomenų ir vyriausybės sąskaitų vaidmuo yra dar svarbesnis ekonomikos ir pinigų stebėjimui bei tinkamam Stabilumo ir augimo pakto įgyvendinimui; aukščiausios įmanomos kokybės turi būti statistiniai duomenys, naudojami pagal perviršinio deficito procedūrą.
- (5) 2004 m. gruodžio 22 d. Komisija priėmė Komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos valdymo strategijos fiskalinės statistikos srityje link“¹¹, kuriuo siūloma nuosekli Komisijos strategija dėl Europos Sąjungos fiskalinės statistikos valdymo griežtinimo trimis veiklos kryptimis.
- (6) Visų pirma, ir atsižvelgiant į Tarybos kvietimą, Komisijos vykdoma pateiktų fiskalinių duomenų kokybės stebėseną turi būti sustiprinta; šiuo tikslu 2005 m. kovo 2 d.

⁹ KOM(2005) 24, 2005 2 2: Dirbti kartu ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo labui – naujas Lisabonos strategijos startas.

¹⁰ KOM(2005) 141, 2005 4 12: Integruotos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairės (2005-2008 m.), įskaitant Komisijos rekomendaciją dėl valstybių narių ir Bendrijos bendrųjų ekonominės politikos gairių ir pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių.

¹¹ KOM(2004) 832.

Komisija priėmė pasiūlymą dėl Tarybos reglamento iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 3605/93 dėl statistinių duomenų kokybės, taikant perviršinio deficito procedūrą¹², kuris šiuo metu yra svarstomas.

- (7) Antra, turi būti sustiprinti Komisijos veiklos pajėgumai statistikos sferoje; specifiniame statistikos stebėsenos taikant perviršinio deficito procedūrą kontekste yra būtini reguliarūs dialogo vizitai ir gilios stebėsenos vizitai, o taip pat turi būti sutelkti visi turimi ekspertų pajėgumai, taip pat ir nacionaliniu lygiu.
- (8) Trečia, yra būtina nustatyti Europos mastu taikomus nacionalinių statistikos institutų nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės standartus, tokiu būdu atsakant į 2004 m. birželio 2 d. Tarybos pasiūlymą Komisijai iki 2005 m. birželio pateikti pasiūlymą dėl statistikos tarnybų institucinės struktūros minimalių Europos standartų, kuris sustiprintų valstybių narių nacionalinių statistikos institutų nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę.
- (9) Atsakydamos į šį kvietimą 2004 m. lapkričio 17 d. valstybės narės Statistikos programų komitete svarstė pagrindinius principus, kurie turėtų būti plėtojami Praktikos kodekse, ir sutarė toliau tirti principus ir nustatyti rodiklius, leidžiančius stebėti Kodekso įgyvendinimą.
- (10) Statistikos programų komitetas vėliau perdavė darbo grupei užduotį baigti rengti pasiūlymą dėl Europos statistinių duomenų rengimo praktikos kodekso.
- (11) Parengtam Praktikos kodeksui 2005 m. vasario 24 d. vienbalsiai pritarė Statistikos programų komitetas, tokiu būdu parodydamas, kad jame numatyti principai yra bendri visiems statistikos institutams, kuriems turėtų būti pasiūlyta remtis kodeksu kaip vadovavimosi priemone.
- (12) Dabartinė atskirų valstybių narių statistinių institucijų struktūra ženkliai skiriasi, visų pirma dėl nevienodų ir kartais skirtingų teisinių ir administracinių tų valstybių narių nuostatų, atspindinčių atitinkamas jų politines ir kultūrinės tradicijas.
- (13) Atsižvelgiant į statistikos institucijų pasiekimus priimant Kodeksą, kaip savireguliacijos priemonę ir tikintis, kad jos jį įgyvendins, manoma, kad ši rekomendacija yra tinkama ir proporcinga.
- (14) Šio Praktikos kodekso tikslas yra dvejopas, viena, siūlant konkrečias institucines ir organizacines priemones gerinti pasitikėjimą statistikos tarnybomis, ir, antra, gerinti jų rengiamų ir platinamų duomenų kokybę remiant nuoseklų geriausių tarptautinių statistikos principų, metodų ir praktikos taikymą visose Europos oficialius statistinius duomenis rengiančiose institucijose.
- (15) Dėl šios priežasties valstybėms narėms turėtų būti rekomenduota pripažinti Praktikos kodekso svarbą ir imtis priemonių, būtinų užtikrinti, kad atitinkamos institucijos teisingai jį įgyvendintų, o taip pat populiarinti jį tarp statistinių duomenų naudotojų ir duomenų teikėjų.

¹² OL C, , p. .

- (16) Reikia pažymėti, kad Komisija ketina lygiagrečiai imtis atitinkamų priemonių savo kompetencijos sferoje ir visų pirma stebėti, kaip yra laikomasi Praktikos kodekso Europos statistikos sistemoje.

I. REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

- A. Pripažinti pridedamą Kodeksą kaip bendrą Europos lygio standartų rinkinį, taikomą statistikos institucijoms;
- B. Užtikrinti, kad statistikos institucijos laikytųsi Kodekse įtvirtintų principų rengdamos ir skelbdamos aukštos kokybės, suderintus Bendrijos statistinius duomenis ir bendrai prisidėdamos prie tinkamo Europos statistikos sistemos, kaip visumos, funkcionavimo;
- C. Užtikrinti, kad jų statistikos institucijos būtų profesionaliai organizuotos ir turėtų šaltinių, leidžiančių joms rengti Bendrijos statistinius duomenis užtikrinant nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę, remiantis kodekse pateikiamomis gairėmis;
- D. Naudojantis atitinkamais informavimo ir informacijos platinimo šaltiniais skleisti informaciją apie šį kodeksą ir jo turinį tarp statistikos respondentų ir duomenų teikėjų, o taip pat tarp visų statistinių duomenų naudotojų;
- E. Skatinti intensyvią keitimąsi informacija ir žiniomis Europos statistikos sistemos viduje, remiantis patirtimi, įgyta įgyvendinant šį kodeksą;
- F. Remti, o, kai tai yra reikalinga, ir skatinti, plataus masto bendradarbiavimą tarp statistikos institucijų Europos statistikos sistemos viduje, o taip pat su tarptautinių įstaigų ir organizacijų statistikos institucijomis;
- G. Teikti informaciją, būtiną tam, kad Komisija būtų sudarytos galimybės stebėti, kaip yra laikomasi Kodekse įtvirtintų principų.

II. PRIPAŽŪSTA PRIDEDAMĄ KODEKSĄ KAIP BENDRĄ EUROPOS LYGIO STANDARTŲ RINKINĮ, TAIKOMĄ STATISTIKOS INSTITUCIJOMS IR ŠIAME KONTEKSTE:

- A. Užtikrins, kad Eurostatas laikytųsi Kodekse įtvirtintų principų rengdamas ir skelbdamas aukštos kokybės, suderintus Bendrijos statistinius duomenis ir bendrai prisidėdamos prie tinkamo Europos statistikos sistemos, kaip visumos, funkcionavimo;
- B. Užtikrins, kad Eurostatas, kaip Europos Sąjungos statistikos institucija, būtų profesionaliai organizuotas ir turėtų šaltinių, leidžiančių jam rengti Bendrijos statistinius duomenis užtikrinant nepriklausomumą, vientisumą ir atskaitomybę, remiantis kodekse pateikiamomis gairėmis;
- C. imsis priemonių, reikiamų tam, kad būtų palengvintas Kodekso įgyvendinimas Europos statistikos sistemoje, visų pirma kiek tai yra susiję su oficialių Bendrijos statistinių duomenų plėtra, kad informaciją, parengtą vadovaujantis šio kodekso nuostatomis, pripažintų vartotojai.

III. TOLIMESNI KETINIMAI:

- A. vystyti priemones, skirtas Bendrijų statistinių duomenų gerinimui Europos lygiu, atsižvelgiant į jų ekonomiškumą;

B. laikantis proporcingumo principo sukurti ataskaitų teikimo sistemą, skirtą stebėti, kaip laikomasi kodekso Europos statistikos sistemoje;

C. svarstyti klausimą dėl išorinio patariamojo organo, pavyzdžiui reformuoto Europos patariamojo komiteto dėl statistinės informacijos ekonominėje ir socialinėje sferose, pasiūlymo, pavedant šiam organui aktyvų vaidmenį stebint Kodekso įgyvendinimą ir, atitinkamai, nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės vystymąsi, o taip pat reiškiant nuomones dėl statistinių programų prioritetų derinimo;

D. per trejus metus nuo šios rekomendacijos priėmimo ir pasitarus su Statistikos programų komitetu bei, galbūt, su aukščiau paminėtu išoriniu patariamuoju organu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą apie progresą įgyvendinant Kodeksą Europos statistinėje sistemoje, visų pirma remiantis savęs įvertinimu ir tarpusavio vertinimu, ir, kai tai yra būtina, įtraukiant pasiūlymus dėl nepriklausomumo, vientisumo ir atskaitomybės išplėtimo.

Priimta Briuselyje,

Komisijos vardu

Pirmininkas

EUROPOS STATISTIKOS PRAKTIKOS KODEKSAS

Statistikos programų komiteto patvirtintas 2005 m. vasario 24 d.

Preambulė

Apibrėžimai: Šiame dokumente:

Europos statistika – tai Bendrijos statistiniai duomenys, kaip apibrėžta 1997 m. vasario 17 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos, kuriuos rengia ir platina nacionalinės statistikos institucijos ir Bendrijos statistikos institucija (Eurostatas) laikantis Sutarties 285 straipsnio 2 dalies.

Statistikos institucija – tai nacionaliniai statistikos institutai (NSI) ir kitos statistikos įstaigos, atsakingos už Europos statistikos rengimą ir platinimą nacionaliniu lygiu, ir Eurostatas Bendrijos lygiu.

Europos statistikos sistema (toliau – ESS) – tai partnerystė, apimanti Eurostatą, nacionalinius statistikos institutus ir kitas nacionalines statistikos įstaigas, atsakingas kiekvienoje valstybėje narėje už Europos statistikos rengimą ir platinimą.

Suderintas su Europos bendrijos steigimo sutartimi, ypač jos 285 straipsnio 2 dalimi, 1997 m. vasario 17 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir 1994 m. balandžio 14 d. Jungtinių Tautų Statistikos komisijos patvirtintais pagrindiniais oficialiosios statistikos principais, šis praktikos kodeksas turi dvejopą paskirtį:

- gerinti pasitikėjimą ir įsitikinimą nacionalinių statistikos institucijų ir Eurostato nepriklausomumu, sąžiningumu ir atsakingumu bei jų rengiamų ir platinamų statistinių duomenų patikimumu ir kokybe (*t. y. išorės objektą*);
- skatinti visus Europos statistikos rengėjus taikyti geriausius tarptautinius statistikos principus, metodus ir praktiką siekiant gerinti jos kokybę (*t. y. vidaus objektą*).

Kodeksas yra skirtas tam, kad jį įgyvendintų:

- *valdžios institucijos* (*t. y. vyriausybės, ministerijos, Komisija, Taryba*) – nurodyti joms gaires siekiant užtikrinti, kad jų statistikos tarnybos būtų profesionaliai organizuotos ir aprūpintos ištekliais, kad galėtų nepriklausomumą, sąžiningumą ir atsakingumą garantuojančiu būdu rengti patikimą Europos statistiką;
- *statistikos institucijos ir jų darbuotojai* – pateikti statistikos principų, vertybių ir geriausios praktikos rodiklinį lygmatį, kuris padėtų jiems rengiant ir platinant aukštos kokybės suderintą Europos statistiką.

Jis yra skirtas informuoti:

- *vartotojus* – parodyti, kad Europos ir nacionalinės statistikos institucijos yra bešališkos ir kad jų rengiama ir platinama statistika yra verta pasitikėjimo, objektyvi ir patikima;

- *duomenų teikėjus* – parodyti, kad jų teikiamos informacijos konfidencialumas yra apsaugotas ir jiems nebus užkrauta pernelyg sunki reikalavimų našta.

Šis elgsenos kodeksas yra grindžiamas 15 *principų*. Valdžios institucijos ir statistikos institucijos Europos Sąjungoje įsipareigoja laikytis šiame kodekse nustatytų principų ir periodiškai tikrinti jų įgyvendinimą naudodamos kiekvienam iš tų 15 principų *Pažangios praktikos rodiklius*, kurie turi būti taikomi kaip gairės.

Statistikos programų komitetas, įsteigtas vadovaujantis 1989 m. birželio 19 d. Tarybos sprendimu 89/382/EEB, reguliariai atliks kolegiškas apžvalgas stebėdamas šio kodekso įgyvendinimą.

Institucinė aplinka

Instituciniai ir organizaciniai veiksniai turi didelę įtaką Europos statistiką rengiančios ir platinančios statistikos institucijos veiksmingumui ir patikimumui. Svarbūs dalykai yra profesinis nepriklausomumas, duomenų rinkimo įgaliojimai, išteklių tinkamumas, rūpinimasis kokybe, statistinių duomenų konfidencialumas, bešališkumas ir objektyvumas.

1 principas: Profesinis nepriklausomumas – *Statistikos institucijų profesinis nepriklausomumas nuo kitų politikos, reguliavimo ar administravimo padalinių ir įstaigų, taip pat nuo privataus sektoriaus ekonominės veiklos vykdytojų užtikrina Europos statistikos patikimumą.*

Rodikliai

- Statistikos institucijos nepriklausomumas nuo politinio ir kitokio kišimosi iš išorės rengiant ir platinant oficialiąją statistiką yra įteisintas įstatymu.
- Statistikos institucijos vadovas turi pakankamai aukštą hierarchinę padėtį, kad būtų užtikrinta aukštesnio lygio prieiga prie politinių institucijų ir administracinių viešųjų įstaigų. Jis turėtų turėti aukščiausią profesinį išsilavinimą.
- Statistikos institucijos vadovas ir atitinkamais atvejais statistikos įstaigų vadovai yra atsakingi užtikrinant, kad Europos statistika būtų rengiama ir platinama nepriklausomu būdu.
- Statistikos institucijos vadovas ir atitinkamais atvejais statistikos įstaigų vadovai yra išimtinai atsakingi priimant sprendimus dėl statistikos metodų, standartų ir procedūrų bei dėl statistikos leidinių turinio ir išleidimo laiko nustatymo.
- Statistikos darbo programos yra viešai skelbiamos, o periodiškose ataskaitose apibūdinama vykdymo eiga.
- Statistikos leidiniai yra aiškiai atskiriami ir leidžiami atskirai nuo politinių ar politiką apibūdinančių pareiškimų.
- Statistikos institucija, jei reikia, viešai komentuoja statistikos dalykus, įskaitant oficialiosios statistikos kritiką ir netinkamą jos naudojimą.

2 principas: Duomenų rinkimo įgaliojimas – *Statistikos institucijos turi turėti aiškų teisinį įgaliojimą rinkti informaciją Europos statistikos reikmėms. Administracijos įstaigos, įmonės ir namų ūkiai, taip pat visuomenė apskritai gali būti įstatymu įpareigojami statistikos institucijų prašymu leisti naudoti arba teikti duomenis Europos statistikos reikmėms.*

Rodikliai

- Įgaliojimas rinkti informaciją oficialiajai statistikai rengti ir platinti yra įteisintas įstatymu.
- Statistikos institucijai nacionalinės teisės aktais leidžiama statistikos reikmėms naudoti administracinius duomenų šaltinius.
- Remiantis teisės aktu, statistikos institucija gali išreikalauti informaciją statistiniams tyrimams.

3 principas: Išteklių pakankamumas – *Statistikos institucijoms skirti ištekliai turi būti pakankami Europos statistikos reikmėms tenkinti.*

Rodikliai

- Darbuotojų, finansų ir skaičiavimo ištekliai ir pagal dydį, ir pagal kokybę yra pakankami esamiems Europos statistikos reikmėms tenkinti.
- Europos statistikos apimtis, detalizavimas ir sąnaudos atitinka reikmes.
- Yra nustatyta tvarka naujų Europos statistinių duomenų poreikiams įvertinti ir pagrįsti pagal jų sąnaudas.
- Yra nustatyta tvarka įvertinti nuolatinį visų Europos statistinių duomenų poreikį, kad būtų galima nustatyti, ar kurie nors iš jų galėtų būti nutraukti arba apriboti siekiant tausoti išteklius.

4 principas: Įsipareigojimas dėl kokybės – *Visi ESS nariai įsipareigoja dirbti ir bendradarbiauti pagal Europos statistikos sistemos kokybės deklaracijoje nustatytus principus.*

Rodikliai

- Produktų kokybė yra reguliariai stebima pagal ESS kokybės komponentus.
- Yra nustatyti procesai, skirti stebėti statistinių duomenų rinkimo, apdorojimo ir platinimo kokybę.
- Yra nustatyti procesai, skirti spręsti kokybės klausimus, įskaitant su kokybe susijusius kompromisus, ir nustatyti esamų ir atsirandančių tyrimų planavimo gaires.
- Kokybės gairės yra įtvirtintos dokumentais, o darbuotojai yra gerai profesiskai parengti. Šios gairės yra išsamiai išdėstytos raštu ir paskelbtos visuomenei.
- Atliekama reguliari ir išsami pagrindinių statistinių rezultatų apžvalga, prireikus pasitelkiant nepriklausomus ekspertus.

5 principas: Statistinių duomenų konfidencialumas – Turi būti visiškai garantuotas duomenų teikėjų (namų ūkių, įmonių, administracijos įstaigų ir kitų respondentų) privatumas, jų teikiamos informacijos konfidencialumas ir jos naudojimas tik statistikos reikmėms.

Rodikliai

- Statistinių duomenų konfidencialumas yra įteisintas įstatymu.
- Statistikos institucijos darbuotojai, skiriami dirbti, pasirašo teisinius konfidencialumo įsipareigojimus.
- Yra nustatytos griežtos nuobaudos už tyčinius statistinių duomenų konfidencialumo pažeidimus.
- Yra nustatytos statistinių duomenų konfidencialumo apsaugos juos rengiant ir platinant instrukcijos ir gairės. Šios gairės yra išdėstytos raštu ir skelbiamos visuomenei.
- Yra sudarytos fizinės ir technologinės sąlygos statistinių duomenų bazių saugumui ir vientisumui užtikrinti.
- Griežta sutarta tvarka taikoma išorės vartotojams, turintiems prieigą prie mikroduomenų mokslinių tyrimų tikslais.

6 principas: Nešališkumas ir objektyvumas – Statistikos institucijos privalo rengti ir platinti Europos statistiką gerbdamos mokslinį nepriklausomumą, objektyviai, profesionaliai ir skaidriai, užtikrindamos nešališkumą visiems vartotojams.

Rodikliai

- Statistinės suvestinės sudaromos objektyviai, vadovaujantis statistikai būdingais reikalavimais.
- Apie šaltinių ir statistinių metodų pasirinkimą informuojama vadovaujantis statistikai būdingais reikalavimais.
- Paskelbtoje statistikoje pastebėtos klaidos yra kuo skubiausiai ištaisomos ir paviešinamos.
- Informacija apie statistikos institucijos taikomą metodiką ir procedūras yra viešai prieinama.
- Statistikos skelbimo datos ir periodiškumas yra skelbiami iš anksto.
- Visi vartotojai turi vienodą prieigą prie skelbiamų statistinių duomenų tuo pačiu metu, o bet kuri išimtinė išankstinė prieiga kuriam nors išorės vartotojui yra ribojama, kontroliuojama ir viešinama. Statistinei informacijai nutekėjus, iki skelbimo taikoma tvarka turėtų būti pakeista taip, kad būtų užtikrintas nešališkumas.
- Statistikos skelbimai ir spaudos konferencijų metu daromi pareiškimai yra objektyvūs ir nešališki.

Statistikos rengimo procesai

Statistikos institucijos, organizuodamos, rinkdamos, tvarkydamos ir platindamos oficialiąją statistiką, privalo visiškai laikytis Europos ir kitų tarptautinių standartų, gairių ir pažangios praktikos. Statistikos patikimumas yra stiprinamas gero valdymo ir efektyvumo reputacija. Svarbūs aspektai yra patikima metodologija, tinkamos statistinės procedūros, ne per didelė našta respondentams ir sąnaudų efektyvumas.

7 principas: Patikima metodologija – *Kokybiška statistika turi būti grindžiama patikima metodologija. Tam reikalingos atitinkamos priemonės, procedūros ir profesinė patirtis.*

Rodikliai

- Statistikos institucijos bendrą metodologinį pagrindą sudaro Europos ir kiti tarptautiniai standartai, gairės ir pažangi praktika.
- Yra nustatyta tvarka, kuria užtikrinama, kad visoje statistikos institucijoje būtų nuosekliai taikomos vienodos sąvokos, apibrėžimai ir klasifikacijos.
- Verslo registras ir gyventojų tyrimų struktūra yra reguliariai įvertinama ir prireikus pritaikoma siekiant užtikrinti aukštą kokybę.
- Nacionalinės klasifikacijos ir dalijimo į sektorius sistemos yra išsamiai suderintos su atitinkamomis Europos sistemomis.
- Naujais darbuotojais priimami atitinkamų specialybių absolventai.
- Darbuotojai dalyvauja atitinkamuose tarptautiniuose kvalifikacijos kėlimo kursuose bei konferencijose ir palaiko ryšius su kolegomis tarptautiniu mastu siekiant mokytis iš geriausiųjų ir gilinti savo profesinę patirtį.
- Organizuojamas bendradarbiavimas su mokslo bendruomene metodologijai tobulinti ir, jei įmanoma, nepriklausomos recenzijos siekiant įvertinti taikomų metodų kokybę bei efektyvumą ir skatinti naujų priemonių taikymą.

8 principas: Tinkamos statistinės procedūros – *Kokybiška statistika turi būti grindžiama tinkamomis statistinėmis procedūromis nuo duomenų rinkimo iki duomenų patvirtinimo.*

Rodikliai

- Tais atvejais, kai Europos statistika yra grindžiama administraciniais duomenimis, administracinėms reikmėms vartojami apibrėžimai ir sąvokos turi būti gerai suderinti su tais, kurie reikalingi statistikos reikmėms.
- Atliekant statistinį tyrimą, klausimynai yra sistemingai išbandomi prieš pradėdant rinkti duomenis.
- Tyrimų modeliai, imčių parinkimai ir imčių vertės yra gerai pagrįstos ir reguliariai peržiūrimos, prireikus keičiamos arba atnaujinamos.
- Ne institucijoje atliekamos operacijos, duomenų įvedimas ir kodavimas yra reguliariai stebimi ir prireikus koreguojami.

- Naudojamos atitinkamos automatinio redagavimo ir priskyrimo sistemos, o jos yra reguliariai peržiūrimos, prireikus keičiamos arba atnaujinamos.
- Pakeitimai atliekami laikantis standartinės, nusistovėjusios ir skaidrios tvarkos.

9 principas: Ne per didelė našta respondentams – *Duomenų teikimo našta turėtų būti proporcinga vartotojų reikmėms ir neturėtų būti pernelyg didelė respondentams. Statistikos institucija stebi ir nustato jos mažinimo laikui bėgant orientacinius rodiklius.*

Rodikliai

- Europos statistikos reikmių apimtis ir detalumas yra tik tokie, kokie yra būtinais reikalingi.
- Duomenų teikimo našta yra kuo plačiau paskirstoma tiriamoms gyventojų grupėms, taikant tinkamus atrankos metodus.
- Iš verslo įmonių renkama informacija yra kiek įmanoma lengvai gaunama iš jų ataskaitų ir kur galima naudojamos elektroninės priemonės lengvinti jos gavimą.
- Geriausi įvertiniai duomenys ir aproksimacijos yra priimtini, kai tikslūs duomenys nėra lengvai gaunami.
- Kada tik galima naudojami administraciniai duomenų šaltiniai siekiant išvengti informacijos prašymų kartojimo.
- Plačiau taikomas dalijimasis duomenimis statistikos institucijų viduje siekiant išvengti tyrimų daugėjimo.

10 principas: Sąnaudų efektyvumas – *Ištekliai turi būti naudojami efektyviai.*

Rodikliai

- Vidaus ir nepriklausomomis išorės priemonėmis stebima, kaip statistikos institucija naudoja išteklius.
- Įprastinės tvarkymo operacijos (pvz., duomenų rinkimas, kodavimas, patvirtinimas) yra kiek įmanoma automatizuotos.
- Duomenų rinkimui, apdorojimui ir platinimui kiek įmanoma išnaudojamas informacinės ir ryšių technologijos našumo potencialas.
- Aktyviai stengiamasi gerinti administracinių registrų statistinį potencialą ir išvengti tiesioginių tyrimų.

Statistiniai rezultatai

Turima statistika turi tenkinti vartotojų reikmes. Statistika atitinka Europos kokybės standartus ir tenkina Europos institucijų, vyriausybių, mokslinių tyrimų institucijų, verslo įmonių ir apskritai visuomenės poreikius. Svarbūs yra dalykai, susiję su tuo, koku mastu statistika yra tinkama, tiksli, patikima, savalaikiška, darni, palyginama pagal regionus ir šalis bei lengvai prieinama vartotojams.

11 principas: Tinkamumas – *Europos statistika turi tenkinti vartotojų poreikius.*

Rodikliai

- Yra nustatyta tvarka konsultuotis su vartotojais, stebėti esamos statistikos tinkamumą ir praktinį naudojimą tenkinant jų poreikius bei pranešti apie jų naujus poreikius ir prioritetus.
- Tenkinami prioritetiniai poreikiai, ir jie yra įtraukti į darbo programą.
- Periodiškai yra atliekami vartotojų poreikių tenkinimo tyrimai.

12 principas: Tikslumas ir patikimumas – *Europos statistika turi būti tiksli ir patikimai atspindėti tikrovę.*

Rodikliai

- Šaltinių duomenys, tarpiniai rezultatai ir statistiniai rezultatai yra įvertinami ir patvirtinami.
- Atrankos klaidos ir ne atrankos klaidos įvertinamos ir sistemingai dokumentuojamos pagal ESS kokybės komponentų sistemą.
- Patikrinimų tyrimai ir analizės yra atliekami darbo tvarka ir naudojami sistemos mastu, kad būtų galima paveikti statistikos rengimo procesus.

13 principas: Savalaikiškumas ir punctualumas – *Europos statistika turi būti platinama laiku ir punctualiai.*

Rodikliai

- Savalaikiškumas atitinka aukščiausius Europos ir tarptautinius platinimo standartus.
- Europos statistikai skelbti yra nustatytas standartinis kasdienis laikas.
- Europos statistikos periodiškumas yra kiek įmanoma suderintas su vartotojų reikmėmis.
- Apie bet kurį nukrypimą nuo platinimo tvarkaraščio pranešama iš anksto, paaiškinama, ir nustatoma nauja skelbimo data.
- Kai laikoma naudinga, gali būti platinami priimtinos bendros kokybės išankstiniai rezultatai.

14 principas: Darnumas ir palyginamumas – *Europos statistika turėtų būti darni savo sistemos mastu, laikui bėgant ir palyginama lyginant regionus ir šalis; turėtų būti galima jungti susijusius skirtingų šaltinių duomenis ir jais bendrai naudotis.*

Rodikliai

- Statistika savo sistemos mastu yra darni ir nuosekli (pvz., laikomasi aritmetinės ir apskaitos vienovės).
- Statistika yra darni arba suderinama per priimtina laikotarpį.

- Statistika yra rengiama remiantis bendrais imties, apibrėžimų, vienetų ir klasifikacijų standartais įvairiuose tyrimuose ir šaltiniuose.
- Skirtingais tyrimais ir iš skirtingų šaltinių gauta statistika yra palyginama ir suderinama.
- Tarpvalstybinis duomenų palyginamumas yra užtikrinamas periodiškai keičiantis informacija tarp Europos statistikos sistemos ir kitų statistikos sistemų; glaudžiai bendradarbiaujant valstybėms narėms ir Eurostatui atliekami metodologiniai tyrimai.

15 principas: Prieinamumas ir aiškumas – *Europos statistika turėtų būti pateikiama aiškia ir suprantama forma, platinama tinkamu ir patogiu būdu, gaunama ir prieinama nešališkais pagrindais, su patvirtinamaisiais metaduomenimis ir metodiniais nurodymais.*

Rodikliai

- Statistika pateikiama tokia forma, kuri lengvina deramą aiškinimą ir prasmingus palyginimus.
- Platinimo tarnybos naudoja šiuolaikinę informacinę ir komunikacinę technologiją bei prireikus tradicinius spausdintinius leidinius.
- Kai įmanoma, teikiamos specialiai parengtos analizės ir jos skelbiamos viešai.
- Prieiga prie mikroduomenų gali būti leidžiama mokslinių tyrimų tikslais. Šiai prieigai taikoma griežta sutarta tvarka.
- Metaduomenys yra dokumentuojami pagal standartizuotas metaduomenų sistemas.
- Vartotojai informuojami apie statistikos rengimo procesų metodologiją ir statistikos rezultatų kokybę atsižvelgiant į ESS kokybės kriterijus.